

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 lutego 2021 r.

BADK.DPK.133.181.2020 MK

P10-107/20	Data wpływu petycji 27 października 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 11 lutego 2021 r.

PRAWO RODZINNE I OPIEKUŃCZE

TEMAT

**UNIEMOŻLIWIENIE PRZERYWANIA CIĄŻY
POWSTAŁEJ W NASTĘPSTWIE CZYNU ZABRONIONEGO**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą uchylecia art. 4a ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego oraz warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, celem uniemożliwienia przerywania ciąży w sytuacji gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że powstała w wyniku czynu zabronionego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o wprowadzenie w polskim prawie zakazu usuwania ciąży w przypadkach, w których jest ona wynikiem gwałtu dokonanego na kobiecie.

Wnoszący petycję, powołuje się na prawną ochronę życia w Rzeczypospolitej Polskiej (art. 38 Konstytucji RP) oraz godności ludzkiej, która stanowiąc źródło wolności i praw człowieka jest przyrodzona i niezbywalna (art. 30 Konstytucji RP) oraz na przepisy prawa międzynarodowego chroniące życie ludzkie.

Autor petycji przywołał orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego, z których wynika, że w polskim prawie dobrami chronionymi są życie i zdrowie ludzkie od chwili poczęcia do śmierci.

W uzasadnieniu petycji wnoszący podniósł następujące argumenty: „aborcja w takich przypadkach stanowi tylko pomnażanie zła, bo najpierw ktoś zgwałcił kobietę, a później ktoś zabił niewinne dziecko poczęte”, „niechciane dziecko może zostać oddane do adopcji, ale w żadnym razie nie wolno go zabijać”.

Ponadto, autor petycji podkreślił, że „zgodnie z punktem etycznym, każde niewinne życie ludzkie zasługuje na ochronę, zwłaszcza to najbardziej bezbronne wymagające największej troski. Nie można karać dziecka za czyny ojca-gwałciciela”.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 30 ustawy zasadniczej wskazuje, że przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Rzeczpospolita Polska zapewnia każdemu człowiekowi prawną ochronę życia (art. 38).

Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.) w art. 1 stanowi, że prawo do życia podlega ochronie, w tym również w fazie prenatalnej

w granicach określonych w ustawie.

Przerwanie ciąży może być dokonane (art. 4a ust. 1) wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej;
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu (przerwanie ciąży jest dopuszczalne do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej);
- 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (jeżeli od początku ciąży nie upłynęło więcej niż 12 tygodni). Okoliczność stwierdza prokurator.

Do przerwania ciąży wymagana jest pisemna zgoda kobiety (art. 4a ust. 4):

– w przypadku osoby małoletniej lub kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie konieczna jest pisemna zgoda przedstawiciela ustawowego danej osoby.

Od małoletniej powyżej 13 roku życia wymagana jest również jej pisemna zgoda, natomiast gdy sprawa dotyczy małoletniej poniżej 13 roku życia niezbędna jest zgoda sądu opiekuńczego, a sama małoletnia ma prawo do wyrażenia własnej opinii.

– od kobiety ubezwłasnowolnionej całkowicie wymagana jest także jej zgoda, chyba że nie pozwala na to jej stan zdrowia psychicznego. W razie braku zgody przedstawiciela ustawowego do przerwania ciąży wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego.

Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2020 r. poz. 141) w art. 2 definiuje dziecko jako „każdą istotę ludzką od poczęcia do osiągnięcia pełnoletności”. Uzyskanie pełnoletności określają odrębne przepisy.

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167) w art. 6 ust. 1 stanowi, że każda istota ludzka ma przyrodzone prawo do życia. Prawo to powinno być chronione przez ustawę. Nikt nie może być samowolnie pozbawiony życia.

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. U. UE. 2007/C 303/01) w art. 2 ust. 1 gwarantuje każdemu prawo do życia.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 maja 1997 r. (sygn. akt K 26/96) stwierdził, że „Wartość konstytucyjnie chronionego dobra prawnego jakim jest życie

ludzkie, w tym życie rozwijające się w fazie prenatalnej, nie może być różnicowana. Brak jest bowiem dostatecznie precyzyjnych i uzasadnionych kryteriów pozwalających na dokonanie takiego zróżnicowania w zależności od fazy rozwojowej ludzkiego życia. Od momentu powstania (dotyczy to także fazy prenatalnej) życie ludzkie staje się wartością chronioną konstytucyjnie”.

W opinii Trybunału, „zasadny jest pogląd, iż ochrona macierzyństwa nie może oznaczać wyłącznie ochrony interesów kobiety ciężarnej i matki. Użycie przez przepisy konstytucyjne określenia rzeczownikowego wskazuje na określoną relację pomiędzy kobietą a dzieckiem, w tym dzieckiem dopiero poczętym. Całość tej relacji, na mocy art. 79 ust. 1 przepisów konstytucyjnych ma charakter wartości konstytucyjnej, obejmując tym samym życie płodu, bez którego relacja macierzyństwa zostałaby przerwana. Ochrona więc macierzyństwa nie może być rozumiana jako ochrona realizowana wyłącznie z punktu widzenia interesów matki/kobiety ciężarnej”.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30 września 2008 r. (sygn. akt K 44/07) wskazał, że „Zdecydowanie nieakceptowane w demokratycznym państwie prawnym, realizującym zasady sprawiedliwości społecznej i chroniącym życie oraz niezbywalną godność człowieka, byłoby ograniczenie poprawnej ochrony życia człowieka w celu ochrony dóbr lokujących się niżej w hierarchii konstytucyjnej, np. własności i innych praw majątkowych, moralności publicznej, ochrony środowiska czy nawet zdrowia innych ludzi”.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 22 października 2020 r. (sygn. akt K 1/20) stwierdził niezgodność art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z art. 38 w związku z art. 30 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Przedmiotem kontroli konstytucyjnej była norma prawna wynikająca z art. 4a ust. 1 pkt 2 przywołanej ustawy, zgodnie z którym przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy „badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu”.

INFORMACJE DODATKOWE:

Do Sejmu 30 października 2020 r. wpłynął **prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży** (druk sejmowy nr 727).

Projekt dotyczy wprowadzenia nowej przesłanki warunkującej możliwość przerwania ciąży w przypadku wystąpienia u dziecka tzw. wad letalnych.

Prezydium Sejmu **3 listopada 2020 r.** skierowało prezydencki projekt ustawy do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Zdrowia, celem przeprowadzenia pierwszego czytania

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz